

2015-10-23

Avdelningen för juridik
Helena Linde
Avdelningen för ekonomi och styrning
Anna Lindström

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

En kommunallag för framtiden (SOU 2015:24)

Sammanfattning

De organisatoriska frågorna (betänkandets avsnitt 5-9)

Sveriges Kommuner och Landsting

- tillstyrker att fullmäktige får möjlighet att besluta att ge styrelsen en starkare ställning,
- tillstyrker förslaget om införande av en försökslagstiftning med majoritetsstyre, men anser att förslaget bör avse två mandatperioder samt att det är viktigt att oppositionen får samma resurser proportionellt i förhållande till sin storlek som majoriteten.
- ställer sig bakom att fullmäktige ska anta ett program om mål och riktlinjer för uppföljning för verksamheter som kommunen själv bedriver och som också kan skötas av privata utförare, men anser att det måste förtydligas vilka verksamheter som ska omfattas av denna skyldighet,
- tillstyrker att rollfördelningen mellan de förtroendevalda och de anställda synliggörs,
- tillstyrker att förvaltningen ska ledas av en direktör som får sin instruktion från styrelsen, samt
- ifrågasätter behovet av och avstyrker föreslagna regler beträffande rekryteringen till kommunala bolagsstyrelser.

EU-rätten (betänkandets avsnitt 10-13)

Sveriges Kommuner och Landsting

- ställer sig positivt till den genomlysning som gjorts av förhållandet till EU-rätten,
- tillstyrker att det i kommunallagen klargörs att kommuner inom sina befogenheter får tillhandhålla tjänster av allmänt intresse men
- vill betona att det som verkligen är relevant är att befogenheten på lokal nivå öppnas så att de undantag i EU-rätten som medger statligt stöd också kan användas fullt ut på lokal nivå.

Kontroll och revision (betänkandets avsnitt 14-17)

Sveriges Kommuner och Landsting

- avstyrker förslagen om utvidgning av medlemskap till företag och ideella föreningar,
- tillstyrker utvidgningen av medlemskapet beträffande vissa EU-medborgare,
- avstyrker förslaget om en utvidgad möjlighet till laglighetsprövning av budgetbeslut,
- accepterar den insnävning som föreslås när det gäller utrymmet av verkställa överklagade beslut,
- tillstyrker förslagen om att digitalisera den kommunala anslagstavlan, samt
- avstyrker till dels de förslag som läggs fram beträffande den kommunala revisionen.

Allmänna synpunkter

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) välkomnar med vissa reservationer den översyn av kommunallagen som utredningen gjort. I betänkandet finns väl genomarbetade översikter på viktiga rättsområden. Det gäller exempelvis de delar som behandlar samspelet mellan nationell rätt och EU-rätt men även de texter som behandlar beslutsfattande och delegation. Förbundet konstaterar dock att de konkreta förslagen är få.

I betänkandet görs en lång rad bedömningar, som inte föranlett förslag till ändrad lagstiftning. SKL vill betona att förbundet inte i alla delar ställer sig bakom dessa bedömningar. Sådana bedömningar kommenteras dock bara undantagsvis i den fortsatta framställningen.

Inledningsvis vill SKL framhålla att betänkandet har många förtjänster. Arbetet bör därmed kunna utgöra ett viktigt stöd för tillämpningen och en god grund för fortsatt utvecklingsarbete.

Mycket återstår dock ännu innan Sverige fått en kommunallag som möter framtidens utmaningar – och det är viktiga delar som saknas.

SKL vill särskilt lyfta fram behovet av att – i parlamentarisk ordning – analysera behovet av och ta fram förslag som utvecklar den kommunala kompetensen. Kompetensfrågorna är viktiga – förutom i förhållandet till EU – också på andra flera framtidsområden.

Ett sådant område rör samverkansförutsättningarna för bl.a. digitalisering. Digitaliseringen är strategiskt viktig och rör både den lokala nivåns förmåga att ge service i förhållandet till medborgarna och förutsättningarna för effektivitet i det interna arbetet. För att lyckas i sådan utveckling behövs mer än bara tekniska förutsättningar. Det är också en fråga om hur vi tillåts samarbeta och vad som ska gälla för att dela på resurser och kostnader. Det handlar därmed om det stora behovet av flexibel samverkan – d.v.s. enkel samverkan genom avtal och hur det förhåller sig

till vad en kommun eller ett landsting får göra inom den kommunala kompetensens ramar. Dagens befogenhetsregler är t.ex. starkt rumsligt förankrade. Den stora utvecklingspotential som ligger i digitalisering är det inte.

Ett annat område där befogenheten att samverka är viktig rör kommuners, landstings och regioners roll som arbetsgivare och ansvariga för verksamheter som kräver stora mått av yrkeskunnande. Att kunna rekrytera och behålla den personal som behövs är en nyckelfråga. För att klara bemanningen i hela landet behövs utvecklade möjligheter för samarbete och enkla former för generell avtalssamverkan kring myndighetsnära specialkompetenser. Den tekniska utvecklingen skapar också helt andra förutsättningar för sådan samverkan.

Organisatoriska frågor

En möjlighet att ge styrelsen en starkare ställning (5.5)

SKL tillstyrker förslaget att fullmäktige ska få möjlighet att besluta att ge styrelsen en starkare ställning. Förbundet ser fördelar med ordningen; det kan t.ex. bidra till snabbare genomslag för politiska prioriteringar och ett tydligare politiskt ansvar i förhållande till medborgarna.

Betänkandet pekar bl.a. ut övergripande ekonomiska beslut som ett sådant område där styrelsen kan ges direktiv rätt. I propositionen behöver det göras klart att en sådan utökad beslutanderätt påverkar styrelsens revisionsansvar. Konsekvenserna av detta kan behöva beskrivas.

Utmönstring av regeln om underställd nämnd resp. tydligare förutsättningar för beställare-utförare (5.6–5.7)

SKL har ingen invändning mot förslaget att utmönstra regeln om underställd nämnd. Förslaget samspelar med möjligheten att ge styrelsen en starkare ställning på ett naturligt sätt. När det gäller förtydligandet för organisationsmodellen ”beställare – utförare” ifrågasätter förbundet om det finns faktiskt ett praktiskt lagstiftningsbehov. Utpekande av vissa organisationsmodeller blir lätt otidsenligt.

Försöksverksamhet med majoritetsstyre (5.8)

SKL tillstyrker att förslaget med majoritetsstyre genomförs. Enligt förbundet är försöksperioden – en mandatperiod – dock alltför kort.

En övergång till majoritetsstyre på lokal nivå utgör ett stort principiellt systemskifte. Om det finns intresse för modellen kommer det att behövas både utrymme för politisk dialog och tid för att finna arbetsformer. Det kan också vara svårt att göra en rättvisande utvärdering som bara grundas på erfarenheterna från en mandatperiod. En försöksverksamhet bör därför enligt förbundet omfatta två mandatperioder.

Ett viktigt villkor för försöksverksamhet är också att oppositionen får samma resurser proportionellt i förhållande till sin storlek som majoriteten.

Styrning och uppföljning av verksamhet i egen regi (6)

SKL ställer sig bakom principen att verksamheter som erbjuds både av privata utförare och i det offentliga egen regi så långt som möjligt ska behandlas likvärdigt. Det finns dock ofrånkomliga skillnader i förutsättningarna för styrning och uppföljning. Detta behöver tydliggöras av förarbetena till en reglering av programstyrning.

SKL tillstyrker att ett program för styrning och uppföljning av privat utförare och egen regi görs till en fråga för fullmäktige. Enligt förbundets mening är det både positivt och eftersträvanvärt att styrning, uppföljning och kontroll av verksamheter som drivs i olika verksamhetsformer sätts på den kommunalpolitiska agendan.

SKL efterlyser dock en avgränsning när det gäller de verksamheter som ska omfattas av programskyldigheten. Som bestämmelserna utformats omfattar skyldigheten all verksamhet utom ren myndighetsutövning. Ett så brett anslag ger sannolikt inte önskad effekt. Programskyldigheten bör därför avgränsas till de frågor som är viktiga från politisk synpunkt. Det är också angeläget att det i propositionen klargörs hur den uppföljningsskyldighet programmet avser förhåller sig till nämndernas ansvar för den interna kontrollen, som ju också omfattar skötseln av angelägenheter som lämnats över till någon annan.

Behovet av avgränsning visar sig också när det gäller insynen i privata utförares verksamheter. Om inte insynsbestämmelsen blint ska träffa all upphandlad verksamhet – och därmed bli mycket svår att upprätthålla – behövs en avgränsning som klargör att programskyldigheten tar sikte på principiellt viktiga uppföljnings- och styrningsfrågor i förhållande till medborgarna och frågor där om konkurrensneutraliteten har ett särskilt värde.

Anställda (8)

SKL tillstyrker att kommunallagen synliggör rollfördelningen mellan förtroendevalda och anställda. Samtidigt vill förbundet framhålla att förtroendevalda och anställda tillsammans bär verksamheten på lokal nivå i förhållande till kommunmedlemmarna. En uppdelning av den kommunala organisationens reglering i ett kapitel för styrelsen och nämnderna och ett kapitel för de anställda för tanken i en annan riktning. I förhållande till medborgarna är de förtroendevalda och de anställda en helhet. Det är därför en viktig strukturfråga att hålla samman politisk och professionell organisation i ett kapitel – som en helhet. Därmed undviks också behovet av att dubblera jävsreglerna som gäller både de förtroendevalda och de anställda.

SKL tillstyrker att kommunallagen pekar ut en ledande tjänsteman – en direktör. Likaså tillstyrker SKL att direktören får sitt uppdrag via en obligatorisk instruktion från styrelsen. I förslaget slås fast att direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. SKL vill i detta sammanhang betona att det av motivuttalanden behöver framgå att regeln inte syftar till att begränsa friheten att i övrigt forma förvaltningsorganisationen som sådan.

Av förslaget till reglering av direktörens uppgifter framgår att direktören ska ansvara för förvaltningens underlag till beslut och för verkställigheten av de beslut som styrelsen fattar. Direktörens ansvar för förvaltningens arbete med beredningsunderlag får inte kunna läsas så att det inskränker styrelsens utrymme att av egen kraft lägga fram underlag till beslut. Till regleringen bör därför enligt förbundets mening länkas motivuttalanden som gör klart att direktörens uppgift i denna del på intet sätt begränsar styrelsen i dess politiska beredning eller dess utrymme att lägga förslag.

Övriga delegationsfrågor (8.5-8.7)

I betänkandet behandlas frågan om att skilja verkställighet från beslutsfattande på ett förtjänstfullt sätt. Utredaren har inte lagt fram några förslag i detta avseende – vilket enligt förbundets mening är väl avvägt.

SKL tillstyrker de förslag som gäller beslutsfattande på delegation från nämnd men efterfrågar samtidigt vidgade möjligheter att använda delegation.

SKL ifrågasätter bedömningen att rätten att vidaredelegera beslutanderätt inte behöver utvidgas. Det finns tvärtom ett stort praktiskt behov av att denna möjlighet vidgas. Detta skulle enkelt kunna lösas genom att den rätt till vidaredelegation som idag kan överlämnas till ”förvaltningschef” istället kan överlämnas till ”chef”. Med säkra rutiner för återrapportering bör det vara en fråga för den kommunala nämnden att själv avgöra hur ärenden fördelas och i vilken omfattning vidaredelegation ska kunna användas. Vem som ansvarar för ett visst ärende, framgår som regel tydligt av diariet, varför förbundet har svårt att se att en vidgad möjlighet här skulle kunna skapa några oklarheter.

SKL ifrågasätter också bedömningen att det inte finns behov av att delegera till uppdragstagare. Att kunna utnyttja uppdragstagare – från t.ex. bemanningsföretag – kan många gånger vara helt avgörande för att klara tillfälliga arbetstoppar. En sådan möjlighet bör övervägas. En större möjlighet att delegera får naturligtvis konsekvenser bl.a. för ansvarsfrågorna – varför frågan bör utredas vidare.

Breddad rekrytering till kommunala bolagsstyrelser (9:11)

SKL avstyrker utredningens förslag att minoriteten i en bolagsstyrelse ska kunna utses utan tillämpning av lagen om proportionellt valsätt. Dagens regler kan användas – och används också – för att i viss omfattning rekrytera styrelseledamöter på annan grund än partipolitisk. En reglering av det slag som föreslås framstår inte som något annat än ett oproportionerligt ingrepp i den fria nomineringsrätten.

EU-rätten (11)

SKL delar den inledande bedömningen att EU-rätten i stort sett påverkar den lokala nivån på alla områden. Förbundet vill också framhålla att den genomgång som görs i betänkandet är förtjänstfull och till nytta för fortsatt utvecklingsarbete på området. Det är svårt att länka ihop EU-rätten med den nationella rätten. Det gäller både för

kommuner, landsting och regioner som har att tillämpa den samlade regelmassan och för lagstiftaren.

EU:s regelverk står för sig självt och påverkas i ytterst begränsad omfattning av nationella lagstiftningsåtgärder. Mot den bakgrunden kan det ifrågasättas om det är relevant att i kommunallagen klargöra att EU:s statsstödsregler kan begränsa den kommunala kompetensen. SKL har förståelse för det pedagogiska i att detta sakförhållande särskilt påpekas. Samtidigt vill SKL *betona* att det som verkligen är relevant i nationell lagstiftning är att också öppna befogenheten på lokal nivå så att de undantag i EU-rätten som medger stöd kan användas.

SKL tillstyrker att det i kommunallagen klargörs att kommuner inom sina befogenheter får tillhandahålla tjänster av allmänt intresse – men förutsätter att regeringen också tar till sig att kompetensmässiga utvidgningar behövs. Det regionala arbetet med att stödja innovation och näringslivsutveckling är bara ett exempel där den kommunala kompetensen att ge stöd ifrågasatts av statliga myndigheter. Ska ansvaret på detta område kunna axlas väl behöver också den kommunala kompetensen utvecklas.

SKL avvisar inte förslaget om att införa ett målsättningsstadgande om konkurrensneutralitet i kommunallagen. (13.4). I sammanhanget vill förbundet dock framhålla att konkurrensintresset är ett av många intressen som ska balanseras i det lokala beslutsfattandet. Att framhålla ett intresse framför andra kan därför bli styrande på ett olyckligt vis. Motsvarande kritik kan riktas mot att bara vissa av regeringsformens intressen lyfts fram.

SKL har ingen invändning mot inrättandet av en särskild vägledningsfunktion för hanteringen av EU-rättsliga stöd (13.5). En sådan stödfunktion måste dock utformas med största respekt för det kommunala självstyret och på intet sätt inkräkta på kommuners, landstings och regioners förutsättningar att själva fatta beslut för egen del, vilket behöver tydliggöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Kontroll och revision av kommunal verksamhet

Utvidgat medlemskap för företag och juridiska föreningar (14.11.6 och 7)

SKL avstyrker förslaget att utvidga medlemskapet till företag och juridiska personer och framhåller att laglighetsprövningens principiella karaktär av medborgartalan ska behållas. En lång rad argument talar mot förslaget om utvidgat medlemskap – och de argument som anförs för förslaget i utredningen klingar ihåligt.

Kommuner, landsting och regioner är politiska gemenskaper. Varje medlem kan, så snart den fått rösträtt i allmänna val, ställa upp till ett lokalt förtroendeuppdrag och därmed bli delaktig. Att motivera rätten till medlemskap med att det behövs för att kunna angripa det lokala beslutsfattandet är därför principiellt fel.

Behovet av att kunna ta till vara särintressen stämmer också illa med den grundläggande idén om en kommunal gemenskap där förvaltningen av det som är av allmänt intresse är det centrala. När det finns viktiga särintressen att skydda är förvaltningsbesvär det rätta verktyget.

Företag och föreningar är inte heller beroende av medlemskap för att få till stånd en laglighetsprövning; i varje verksamhet med stark knytning till en kommun eller ett landsting finns företrädare som har möjlighet att angripa formella fel med laglighetsprövning.

SKL vill också peka på att begreppet fast driftsställe är oklart och skapar gränsdragningsproblem i mål om laglighetsprövning. När har ett företag ett fast driftsställe? När det har en adress i kommunen? När det har anställda där? Eller kan det räcka att ett företag levererar produkter via postens utlämningsställen i kommunen?

Sist men inte minst; det finns också en betydande risk att antalet laglighetsprövningar ökar – och när idén om ett utvidgat medlemskap ses tillsammans med förslaget om en begränsning av möjligheterna att verkställa överklagade beslut framstår förslaget om ett utvidgat medlemskap som ett allvarligt missgrepp.

Laglighetsprövning av budgetbeslut om balanskrav och resultatutjämningsreserver (14.13)

SKL avstyrker förslaget att göra beslut som rör balanskravet och resultatutjämningsreserver möjliga att överklaga genom laglighetsprövning.

Kommunallagens undantag på denna punkt har funnits sedan år 2004 och motiverades av att beslut av detta slag inte lämpar sig för domstolsprövning eftersom de är djupt politiska till sin karaktär. Ett argument för förslaget i betänkandet är att enhetlighet i systemet har ett värde i sig – vilket framstår som närmast provocerande. SKL vill understryka att finanspolitiken utgör själva kärnan i den folkvalda församlingens uppdrag och att denna typ av frågor inte lämpar sig för domstolsprövning.

Att skapa en ordning där en domstol ska överpröva lämpligheten av de folkvaldas samlade beslut beträffande balanskravet framstår inte bara som en omöjlig uppgift för domstolen utan också som djupt olämplig från kommunaldemokratisk utgångspunkt. En domstol kan inte ha samma kännedom om verksamheten och bär inte heller det politiska ansvaret för verksamheten i förhållande till medborgarna.

SKL vill också särskilt peka på att prövningen i laglighetsprövningsmål regelmässigt tar så lång tid att utfallet i ett avgörande kommer att vara överspelat av tidsmässiga skäl när dom väl faller. Att utredningen just i detta sammanhang lyfter fram att det trots allt finns ett utrymme att verkställa överklagade beslut är bestickande.

Enligt förbundets mening utgör förslaget ett oproportionerligt och oacceptabelt ingrepp i det kommunala självstyret. Det är inte bara domstolar – utan också de folkvalda församlingarna – som bär rättssäkerhetsintresset i förhållande till medborgarna.

Snävare utrymme att verkställa överklagade (15.7)

SKL accepterar förslaget att skärpa reglerna för verkställighet av överklagade beslut. Omständigheten att ett beslut inte kan rättas är en mycket viktig faktor att väga in i en bedömning av verkställighetsfrågan. Förbundet ställer sig därför bakom utredningens överväganden kring vikten av respekt för domstolarnas avgöranden.

I sammanhanget vill förbundet dock lyfta fram att det av Statskontorets genomgång av laglighetsprövningar också klart framgår att renodlat domstolstrots är utomordentligt sällsynt. Det finns många beslut som fattas hos kommuner, landsting och regioner som har intern karaktär och där ett dröjsmål kan vara ett allvarligt hinder i verksamheten. En sådan beslutstyp gäller exempelvis tillfälliga anställningar.

Digitalisering av anslagstavlan (16.8-10)

SKL tillstyrker utredningens förslag beträffande en digitaliserad anslagstavla.

Övergången till webbaserad kommunikation är en naturlig och självklar åtgärd i ett samhälle där digitala lösningar är mer regel än undantag. Förbundet vill dock framhålla att just teknikneutraliteten är en viktig princip när det gäller denna snabba utveckling. Det kan inte uteslutas att regleringen kunnat göras på ett annat sätt för att nå just teknikneutralitet – men givet hur dagens reglering ser ut framstår förslagen i betänkandet som väl avvägda.

Viktiga praktiska frågor får en bra belysning i betänkandet. Det kan dock vara svårt att förutse alla konsekvenser av ett nytt arbetssätt. Den här delen av förslaget bör därför följas upp på lämpligt sätt. Exempelvis gäller det hur material från anslagstavlan bevaras. En annan viktig uppföljningsfråga gäller den praktiska hanteringen av register- och integritetsaspekter.

Revision**Beredningsansvaret för revisorernas budget (17.5)**

SKL accepterar förslaget att beredningsansvaret för revisorernas budget läggs på fullmäktiges presidium. Det är en vanligt förekommande ordning. Förbundet anser dock att det finns skäl att ställa frågan om en reglering överhuvudtaget behövs. Det samlade remissutfallet bör ge svar på den frågan.

I propositionsarbetet kan det vara värt att uppmärksamma att en tvingande ordning av det slag som föreslås innebär att de förtroendevalda som sitter i fullmäktiges presidium därmed inte kan inneha några andra uppdrag – i vart fall inte i styrelsen eller nämnderna – eftersom de då kommer att pröva resurserna för granskning av verksamhet de själva svarar för. I det ljuset kan det finnas skäl att pröva om inte en mjukare regel; en ”bör-regel” vore mer proportionerlig. Det skulle också minimera ingreppet i nomineringsrätten. Ett alternativ till en sådan mjukare reglering skulle kunna vara att i lag slå fast att ansvaret för beredning av revisorernas budget ska vila på fullmäktige genom den gruppering fullmäktige utpekar.

Obligatorisk yttranderätt för revisorernas sakkunniga (17.8)

SKL avstyrker förslaget om att revisorernas sakkunniga ges i lag reglerad yttranderätt i fullmäktige. Yttranderätt för andra än fullmäktiges ledamöter har hittills regleras i arbetsordningen. Inget hindrar att de kommuner, landsting och regioner som ser att en sådan yttranderätt skulle tillföra ett mervärde väljer en sådan lösning. Det är också fullt möjligt för ett fullmäktige att t.ex. på yrkande av revisorerna besluta om att en eller flera sakkunniga ges tillfälle att utveckla sin syn på vad som framkommit i en granskning.

Ordföranden i revisionen alltid väljas ur minoriteten (17.9)

SKL avstyrker förslaget om att ordföranden i revisionen alltid ska väljas ur minoriteten. Förbundet vill påpeka att en sådan tvingande nomineringsregel är ett ytterligare – svagt motiverat – ingrepp i den fria nomineringsrätten. Den omständighet att många kommuner och landsting idag faktiskt utser ordförande i revisionen ur minoriteten är i sig inte ett tillräckligt skäl för att införa en tvingande lagregel.

Varje revisor fullgör också sitt uppdrag självständigt. Uppdraget som ordförande i revisionen har därför en annan karaktär än andra ordförandeuppdrag där ansvaret och beslutsfattande är kollektivt.

När nomineringen till ordförandeuppdraget knyts till en viss politisk gruppering bidrar det till en partipolitisk dimension i granskningsuppdraget. I tidigare förarbeten har tvärtom betydelsen av att undvika partipolitisering av revisionen framhållits.

”Spegling” av valbarhetshindret för revisorer (17.10)

SKL tillstyrker klargörandet att den som är vald till revisor inte ska vara valbar som ledamot i fullmäktige. Det har rått viss osäkerhet på denna punkt och den undanröjs genom förslaget. Det kan dock vara värt att notera att detta kan påverka förutsättningarna att rekrytera revisorer.

Handläggning i fullmäktige av årsredovisning och ansvarsfrihet i omvänd ordning (17.12)

SKL avstyrker förslaget om en tvingande regel som lägger fast att årsredovisningen ska hanteras innan frågan om ansvarsfrihet prövas. I dag råder den omvända ordningen. Dagens regel är också utformad som en rekommendation. Om förslaget ändå genomförs anser SKL att regeln inte bör utformas som en tvingade regel.

Avslutande synpunkter

SKL delar inte utredarens bedömning att en strukturförändring i kommunallagen är nödvändig.

Det är inte i strukturen moderniseringsbehoven ligger. En strukturförändring skapar fler svårigheter än den löser. Förarbeten och praxis blir mer svårtillgängliga för dem som inte är jurister.

Eftersom de materiella ändringarna är tämligen begränsade kan lagstiftningsarbetet begränsas till vad som faktiskt behöver göras – och det kan mycket väl rymmas i nuvarande struktur. Det är också mer kostnadseffektivt för alla berörda.

SKL konstaterar också att det inom ramen för den lagtekniska översynen ryms justeringar som inte är bara av teknisk karaktär. Exempelvis görs regeln om minsta antal ersättare i styrelsen om från en rekommendation till en tvingande regel. Det kan ifrågasättas – kanske inte så mycket i sak – utan mer som exempel på klåfingrighet i detaljer.

SKL tillstyrker avslutningsvis de föreslagna tidpunkterna för ikraftträdande. De kommer i och för sig att ge en mycket kort tid för att sprida insikt om de ändringar som görs i det centrala regelverket för kommuner landsting och regioner. Förbundet ser dock ett särskilt värde i att ändringarna träder i kraft i rimlig tid före nästa mandatperiod.

Den korta tiden för implementering talar enligt förbundet för att endast de välmotiverade förändringarna bör genomföras i detta skede. En strukturförändring för sakens skull utgör inte en sådan.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande

Reservation lämnades av Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna, se bilaga.

Reservation lämnades av Centerpartiet, se bilaga.

Reservation lämnades av Vänsterpartiet, se bilaga.

Styrelsen
2015-10-23

Reservation från Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna

En kommunallag för framtiden (SOU 2015:24)

Reservation till förmån för yrkande att avstyra den del i kapitel ”8.4.1 Direktörens roll och uppgifter” som reglerar direktörens roll kontra de förtroendevalda.

SKL är precis som dess medlemmar en politiskt styrd och ledd organisation. Politiker bärs av ett förtroende som medborgarna gett för fyra år i taget.

Kommunallagens uppgift är, bland andra, att stödja de förtroendevalda i deras gärning. Det är därför oroväckande att förslaget till en ny kommunallag, i delen kapitel 8, omfattar både förslag och resonemang som ifrågasätter politiken.

Det är inte fel i sig att föra ett resonemang kring förutsättningarna för den samverkan som dagligen sker mellan politik och tjänstemän i kommuner, landsting och regioner, men utgångspunkt och ledstjärna kan inte vara den statliga ämbetsmannastrukturen.

Förslaget att ge en direktör en särställning samt fastställa direktörens grundläggande uppgifter i KL inskränker den kommunala självstyrelsen. Det är upp till varje medlem hur den önskar utforma ledningsstrukturen.

Motivet för denna förändring är att det skulle minska omsättningen av kommun- och landstingsdirektörer. Det kan inte vara kommunallagens främsta uppgift att ta sig an en arbetsrättslig fråga.

Att direktören utses till den som är ansvarig för beslutsunderlag till styrelsen är en omodern tolkning av verkligheten. Det ansvaret ska vila på ordföranden. Ett underlag kan beredas eller samberedas av opolitiska och politiska tjänstemän. Det finns ingen motsättning. Hen får heller inte bortse från att ytterst ansvarig inför medborgarna är de förtroendevalda. Det är det som är fundamentet i en demokrati - och det som en kommunallag för framtiden ska stödja.

Styrelsen
2015-10-23

Reservation från Vänsterpartiet

En kommunallag för framtiden

Vänsterpartiet ställer sig bakom SKL:s yttrande, förutom den del som rör försöksverksamhet med majoritetsstyre.

Vänsterpartiet anser att förslagsverksamhet med majoritetsstyre innebär en mycket stor principiell förändring och ser inga demokratiska eller ekonomiska fördelar med förslaget. Däremot finns en uppenbar risk att oppositionens ställning försvåras. Frågan har varit föremål för utredningar tidigare och inget nytt verkar ha tillförts i utredningen som berättigar att frågan aktualiseras. Vänsterpartiet avstyrker förslaget om försöksverksamhet med majoritetsstyre.

Styrelsen
2015-10-23

Reservation från Centerpartiet

En kommunallag för framtiden (SOU 2015:24)

Centerpartiet reserverar sig till förmån för avslag på att-sats 2 avseende förslaget om införande av en försökslagstiftning med majoritetsstyre.

Centerpartiet anser att;

- demokratin utarmas genom förslaget och oppositionens ställning försvagas kraftigt
- det kommunala självstyret hotas och de demokratiska principerna riskerar att sättas ur spel
- de demografiska och ekonomiska samhällsutmaningar på lokal nivå som kommunerna står inför kräver dialog och insyn